

Research Paper

Determining the competency indicators of the first grade high school teachers in Karaj city

Farzad Eskandari Nesab¹, Khadija Abolmaali² * Fariborz Darta³, Fariborz Bagheri⁴

1. PhD student in Psychology, Department of Psychology Education of Tehran University of Research Sciences, Iran
2. Associate Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran
3. Full Professor, Department of Psychology, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran
4. Associate Professor, Department of Psychology, Research Sciences Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: 21/01/1402
Accepted: 09/03/1402
PP:31-44

Use your device to scan and read the article online

DOI:
10.30495/ee.2022.1968329.1130

Keywords:
Competence, first grade high school teachers, grounded theory

Abstract

Introduction: The present study was conducted with the aim of determining the competency indicators of the first grade high school teachers in Karaj city in the academic year 2021.

research methodology: The research method was a qualitative type of grounded theory with a systematic approach of Strauss and Corbin, until the theoretical saturation, 10 experts, specialists, and officials in the field of education in Karaj city, who were knowledgeable in the executive departments and issues related to the competence of teachers, were selected in a purposeful manner. A semi-structured interview was used to collect data. In data analysis, 359 primary codes, 36 components with 220 concepts were obtained by using open, central and selective coding.

Findings: The findings indicated that the components are based on indicators such as the causal conditions of teachers' competence, including: responsibility, being a role model, etc.; contextual conditions include: conscientiousness, self-confidence, etc.; Strategic conditions include: familiarity with educational psychology, flexibility, etc.; Intervening conditions include: innovation, the ability to diagnose and solve the problem, etc.; Consequence conditions including: consulting skills, management skills, etc. were identified.

Conclusion: Based on the findings of this research, it is possible to pay attention to the identified causal, contextual and strategic factors in improving the competence of teachers.

Citation | Eskandari Nesab, Farzad, Abolmaali Khadijah, Dartaj Fariborz, Bagheri Fariborz, 1400, Explanation of the competency indicators of secondary school teachers in the first round of Karaj city, Scientific Quarterly of Transcendental Education, Volume 2, Issue 3, Pages31-44

Corresponding author: Khadija Abul Maali

Address: Associate Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran

Email: kh.abolmaali@iau.tnb.ac.ir

مقاله پژوهشی

تبیین شاخص های شایستگی معلمان متوسطه دوره اول شهر کرج

فرزاد اسکندری نسب¹، خدیجه ابوالمعالی^{2*}، فریبرز درتاج³، فریبرز باقری⁴

1. دانش آموخته دکتری رشته روانشناسی تربیتی دانشگاه علوم تحقیقات تهران، ایران
2. دانشیار، گروه روان شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
3. استاد تمام، گروه روان شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران
4. دانشیار، گروه روان شناسی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: مطالعه حاضر با هدف تبیین مولفه های شایستگی معلمان دوره اول متوسطه شهر کرج در سال تحصیلی 1400 انجام شد.

روش شناسی پژوهش: روش پژوهش، کیفی از نوع نظریه داده بنیاد با رویکرد نظامدار اشترواس و کوربین بود که تا رسیدن به اشباع، تعداد 10 نفر از خبرگان، متخصصان، مسئولان حوزه آموزش و پرورش شهر کرج که افراد مطلع و دارای اطلاعات در بخش های اجرایی و مسائل مرتبط با شایستگی معلمان بودند به صورت هدفمند انتخاب شدند. برای گردآوری داده ها از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شد. در تحلیل داده ها با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی، 359 کد اولیه، 36 مقوله با 220 مفهوم بدست آمد.

یافته ها: یافته ها نشان داد که مولفه ها بر اساس شاخص هایی همچون شرایط علی شایستگی معلمان شامل: مسئولیت پذیری، الگو و نمونه بودن و غیره است، شرایط زمینه ای شامل: وظیفه شناسی، اعتماد به نفس و غیره است؛ شرایط راهبردی شامل: آشنایی با روان شناسی تربیتی، انعطاف پذیری و غیره است؛ شرایط مداخله گر شامل: نوآوری، توانایی تشخیص حل مسئله و غیره است؛ شرایط پیامدی شامل: مهارت مشاوره ای، مهارت مدیریتی و غیره شناسایی شدند.

بحث و نتیجه گیری: براساس یافته های این پژوهش می توان در ارتقاء شایستگی معلمان عوامل علی، زمینه ای و راهبردی شناسایی شده را مورد توجه قرار داد.

تاریخ دریافت: 1402/01/21

تاریخ پذیرش: 1402/03/09

شماره صفحات: 31-44

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/ee.2022.1968329.1130

واژه های کلیدی: شایستگی، معلمان

متوسطه دوره اول، نظریه داده بنیاد

استناد: اسکندری نسب، فرزاد، ابوالمعالی خدیجه، درتاج فریبرز، باقری فریبرز، 1400، تبیین شاخص های شایستگی معلمان متوسطه دور اول شهر کرج، فصلنامه علمی آموزش و پرورش متعالی، دوره دوم، شماره 3، شماره صفحات 31-44

* نویسنده مسئول: خدیجه ابوالمعالی

نشانی: دانشیار، گروه روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران

پست الکترونیکی: kh.abolmaali@iau.tnb.ac.ir

مقدمه

یکی از سازمان های مهم و موثر در جهان امروز و آینده، سازمان آموزش و پرورش است. رسالت این نظام علاوه بر انتقال میراث فرهنگی و تجارب بشری به نسل جدید، ایجاد تغییرات مطلوب در شناخت ها، نگرش ها و پرورش نسل نوساختن جامعه ای بالنده و آینده ای شکوفا و پرافتخار است. در چند دهه اخیر تحول و رقابت شدید در فناوری و شیوه های متنوع آموزشی و افزایش بهره وری از معلمان، باعث شده تا تاثیر بیشتری از خود در مسیر آموزش ارائه دهند، به گفته (King & alkin 2018) سرمایه گذاری در انسان ها پیشرفت محسوب می شود، از این رو معلمان رکن تعلیم و تربیت هستند و نقش اساسی در تحقق اهداف متعالی آموزش و پرورش دارند، بنابراین توجه به رشد شایستگی، کارایی، اثربخشی و توانمندسازی معلمان در نظام آموزش و پرورش بیشتر آشکار می شود (Abul Ma'ali, 1400). به اهتمام دین مقدس اسلام در ارائه برنامه ای جامع و کامل می توان موفقیت آمیزترین اصول شایستگی و بهترین ویژگی های معلمان شایستگی را به دست آورد. پیامبر اکرم (ص) در روایتی می فرماید: «شما هرگز نمی توانید به همه مردم رسیدگی کنید، پس با آنان با چهره گشاد و برخورد نیکو ملاقات کنید» (Klini 1365, vol. 2, p. 103).

شایستگی معمولاً در دو حالت متصور است: یکی به صلاحیت کلان فرد در موقعیت شغلی وی اشاره دارد و دیگری به صلاحیت هایی که باید در کنار هم جمع شوند تا فرد را در یک موقعیت شغلی موفق سازند. اگر همه ی شایستگی های مورد انتظار از یک نقش یا شغل مطلوب و آرمانی را در مدلی مفهومی تصور کنیم، اصطلاح جدیدی با عنوان الگوی شایستگی شکل می گیرد. الگوی شایستگی مفهوم نسبتاً جدیدی است که بسیاری از انتظارات مورد توجه صاحب نظران را در خود جای می دهد. مروری بر مبانی نظری پژوهش های مختلف از جمله (Ahmadi et al. 2015, Dibai et al. 2015, Jamali Zavareh et al. 2017, Sanchez 2002) مشخص شد که شایستگی ها دارای مؤلفه های نسبتاً متمایزی هستند که در تقسیم کلی شامل: دانش ها، مهارت ها، توانایی ها، انگیزش، باورها، ارزش ها و ویژگی های شخصیتی دانست. در همین راستا با نگاهی اجمالی به پژوهش ها صورت گرفته (Abdullahi et al. 2013) در پژوهش خود، با عنوان شناسایی و اعتبارسنجی شایستگی های حرفه ای معلمان، مؤلفه مسئولیت پذیری را مطرح که ذیل این مؤلفه، بیست و دو شایستگی را شناسایی و ارائه کرده اند. (Samadi 2013) در پژوهش خود با عنوان بررسی سطح توانمندی و راهکارهای ارتقاء توانمندی حرفه ای معلمان، مدیریت مقتدرانه کلاس، ایجاد جو روانی حمایت آمیز کلاس، برقراری تعامل مثبت با دانش آموزان و ارزشیابی معطوف به هدف را مؤلفه های عمل حرفه ای معرفی کرده است.

با توجه به انتظارات نظام های آموزشی و فلسفه آموزش و پرورش در هر جامعه ای بر ویژگی های متفاوتی از شایستگی تاکید می شود. به علاوه با توجه به رشد روز افزون فناوری اطلاعات و ارتباطات این شایستگی ها به طور مداوم دستخوش تحول می شوند، لذا بررسی مؤلفه های شایستگی معلمان در این پژوهش ضرورت می یابد. بنابراین در مجموع هریک از مؤلفه شایستگی ترکیبی پیچیده دارد که احتمال توفیق فرد را در نقشی خاص افزایش می دهد و فرد را برای پذیرش مسئولیت آن نقش قابل اعتمادتر می سازد. در همین راستا این مقاله درصدد رسیدن به پاسخ این سوال است که چه مؤلفه هایی برای اعتبار بخشی و شناسایی شاخص های شایستگی های معلمان متوسطه دور اول شهر کرج تعیین شده است.

روش شناسی پژوهش

در این مقاله مطالعه به صورت کیفی، از نظریه داده بنیاد¹ با رویکرد نظام دارا شتراوس و کوربین² استفاده شد. مشارکت کنندگان در این پژوهش عبارت بود از ده نفر از خبرگان، متخصصان، مسئولان حوزه آموزش و پرورش شهر کرج در سال 1400 که افراد مطلع و دارای اطلاعات در بخش های اجرایی و مسائل مرتبط با شایستگی معلمان بودند. پس از کسب مجوزهای لازم، درباره ضابطه مصاحبه ها هماهنگی و توافق زمانی و مکانی با شرکت کنندگان فرایند پژوهش در یک بازه چهارماهه از طریق مصاحبه با رویکرد نیمه ساختاریافته استفاده شد. پس از تبدیل داده های به متن نتایج در قالب الگوی پیشنهادی شایستگی های معلمان نواحی چهارگانه کرج ارائه شد. اطلاعات مربوط به ویژگی های مصاحبه شوندگان در جدول 1 آورده شده است.

1. Grounded Theory

2. Stranss & Corbin

جدول شماره 1 اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی های پژوهش کیفی

سطوح	سابقه فعالیت		رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی	معلم	مطالعات
	مدیریت	کارشناسی				
مرد	2	8	8	روان شناسی تربیتی	دکتر	مسئولان اجرایی آموزش و پرورش
مرد	5	0	6	برنامه ریزی توسعه آموزشی	ارشد	
مرد	0	5	2	تحقیقات آموزشی	دکتر	
مرد	9	6	4	فلسفه تعلیم و تربیت	ارشد	
مرد	4	2	5	مدیریت آموزشی	دکتر	
مرد	5	4	8	برنامه ریزی درسی	ارشد	
زن	2	2	20	ادبیات فارسی	دکتر	خبرگان تعلیم و تربیت
مرد		3	6	مدیریت آموزشی	دکتر	
زن	8	3	20	جامعه شناسی	دکتر	متخصصان
مرد	8	2	25	علوم تربیتی	دکتر	اعتبار سنجی

یافته ها

بر اساس مدل پارادایمی کیفی به منظور دستیابی به مفاهیمی انتزاعی که بتواند به خوبی توصیف گر مقوله ها باشند، مفاهیمی که از نظر معنایی تشابه بیشتری با هم داشتند، سازماندهی و دسته بندی شد و در ذیل یک مفهوم کلی تر قرار گرفت و این فرآیند بارها و بارها تکرار گردید، تا پس از پالایش های مکرر و به منظور ارائه الگو، مفاهیم مربوط به شایستگی معلمان، شناسایی و به اشباع نظری رسیدند. پس از پایان نسبی کار، مرحله عنوان بندی و کدگذاری با اجرای تکنیک های مختلف و ویژگی های مشابه برخاسته از متن مصاحبه طبقه بندی شدند و از مجموع 359 کد اولیه 36 کد در قالب 220 مفهوم تقلیل یافت.

بصورت کلی عوامل تبیین کننده شایستگی معلمان شامل: 9 مولفه در قالب شرایط زمینه³ که شامل: «وظیفه شناسی، توانایی جلب اعتماد دانش آموزان و اولیاء، آشنایی با تفاوت های فردی و فرهنگی، نوع دوستی، نفوذ در فراگیر، رازداری، صداقت و امانتداری، سعه صدر، اعتماد به نفس، ویژگی های شخصیتی» 6 مولفه در قالب شرایط علی⁴ که شامل «مسئولیت پذیری، الگو و نمونه بودن، آراستگی ظاهری، اقدام برای رشد شخصی، معلم پژوهشگر، یادگیرنده محور» 7 مولفه در قالب شرایط راهبردها⁵ که شامل «مهارت سنجش اندازه گیری و ارزشیابی، مهارت گوش دادن، مهارت روابط انسانی، مهارت مدیریت کلاس و حل بحران، مهارت مشاوره ای، مهارت مدیریتی، مهارت تهییج هوشی (ایجاد علاقه)» 5 مولفه در قالب شرایط پیامدها⁶ که شامل «توانایی تشخیص و حل مسئله، علم محور، نوآوری، عشق و علاقه به حرفه معلمی، فکر انتقادی، تفکر خلاقانه، تفکر جمعی و مسئولانه و تفکر تحلیلی» 9 مقوله در قالب عوامل شرایط مداخله گر⁷ که شامل «آشنایی با روان شناسی تربیتی، آشنایی با نظریه های یادگیری، آشنایی با رسالت، ماموریت ها و چالش های حاکم بر آموزش و پرورش، آشنایی با قوانین و مقررات اداری، مهارت کار برایانه و سایر تجهیزات و فناوری های آموزشی، الگوها، فنون و روش تدریس، آشنایی با فرهنگ، انعطاف پذیری، کارآمدی» گردآوری شد. قابل ذکر است که پس از احصاء مقولات بدست آمده با استفاده از روش روایی پاسخگو مشارکت کنندگان در پژوهش صحت استنباط به عمل آمده در مورد شناسایی مقوله ها را تایید کردند، که به شرح جدول شماره 2 است.

جدول شماره 2 کدهای اولیه

کدهای اولیه	ردیف	کدهای اولیه	ردیف	کدهای اولیه	ردیف
وظیفه شناسی	13	مسئولیت پذیری	25	نوآوری	1

3. Context conditions

4. Casual conditions

5. Steategies conditions

6. Consequences conditions

7. Intervening conditions

عشق و علاقه به حرفه معلمی	26	الگو ونمونه بودن	14	رازداری، صداقت و امانتداری	2
مهارت مشاوره ای	27	آراستگی ظاهری	15	یادگیرنده محور	3
آشنایی با روان شناسی تربیتی	28	اقدام برای رشد شخصی	16	نوع دوستی	4
آشنایی با نظریه های یادگیری	29	معلم پژوهنده	17	نفوذ در فراگیر	5
آشنایی با رسالت، مامورت ها	30	سنجش اندازه گیری و ارزشیابی	18	توانایی جلب اعتماد	6
آشنایی با قوانین ومقررات اداری	31	مهارت مدیریت بحران کلاس	19	مهارت تهییج هوشی (ایجاد علاقه)	7
مهارت کار با فناوری های آموزشی	32	تفکرانتقادی، خلاقانه، جمعی، مسئولانه و تحلیلی	20	آشنایی باتفاوت های فردی وفرهنگی	8
الگو ها ، فنون وروش تدریس	33	مهارت مدیریتی	21	ویژگی های شخصیتی	9
آشنایی با فرهنگ	34	سعه صدر	22	اعتماد به نفس	10
انعطاف پذیری	35	توانایی تشخیص وحل مسئله	23	مهارت گوش دادن	11
کارآمدی	36	علم محور	24	مهارت روابط انسانی	12

❖ مفاهیم تشکیل دهنده شرایط علی عبارتند از: مسئولیت پذیری، الگو ونمونه بودن، آراستگی ظاهری، خودآگاهی، معلم پژوهنده، یادگیرنده محور است که در قالب 43 مفهوم مستخرج از مصاحبه در جدول 3 نمایش داده شده است.

جدول شماره 3: مقوله های علی در کدگذاری محوری

نام مقوله	نام مفهوم	نام زیر مقوله	نام مفهوم	
مسئولیت پذیری	1	اقدام برای رشد شخصی (خودآگاهی)	1	
	2		2	
	3		3	
	4		4	
آراستگی ظاهری	5		1	1
	6		2	2
	7		3	3
	8		4	4
	9		5	5
	10		1	1
الگو ونمونه بودن	11		2	2
	12		3	3
	13		4	4

تلاش برای شناسایی برنامه درسی پنهان در رشته تخصصی خودش	14		داشتن عدالت و تواضع در کار	5	
فرصت کافی برای بهبود شغل خود	15		رفتاری صادقانه با دانش آموزان	6	
انجام فعالیت های علمی، آموزشی و پژوهشی	1	معلم پژوهشگر	برخورد محترمانه با دانش آموزان و اولیا	7	یادگیرنده محور
تبادل و همکاری با دیگران برای درک، فهم،	2		داشتن شخصیتی جذاب و نفوذپذیر	8	
به اشتراک گذاری اطلاعات، ایده ها	3		استفاده از روش های نو انتقال مفاهیم	1	
کسب اعتماد و حمایت همکاران	4		استفاده از انواع تکنولوژیک	2	
توجه به روابط میان فردی	5		زمینه سازی تعامل یاددهی و یادگیری	3	
به اشتراک گذاشتن تجارب شخصی	6		امکان اظهارنظر را به دانش آموزان	4	
			امکان مشارکت	5	

به صورت مصداقی یکی از کدهای تشکیل دهنده مفهوم «داشتن اخلاق حرفه‌ای و پاسخگو بودن» از مقوله «مسئولیت پذیری» است، معلم شماره 3 بیان داشت «آنچه در فرایند تعلیم و تربیت به دانش‌آموزان منتقل می‌شود، تنها معلومات و مهارت های معلمی نیست بلکه تمام صفات، خلقیات، حالات نفسانی و رفتارهای ظاهری او نیز به دانش‌آموزان انتقال می‌یابد». همچنین در یکی از کدهای «مفهوم مسئولیت پذیری معلم در ارائه مطالب» از مقوله مسئولیت‌پذیری «معلم شماره 10 بیان داشت «معلم شایسته در قبال کارش مسئولیت‌پذیر باشد و مسئولیت ارائه مطالب را به دانش‌آموزان داشته باشد و از اخلاق حرفه‌ای در جهت پاسخگو بودن در مقابل اولیا و دانش‌آموز برخوردار باشد». در یکی از کدهای تشکیل دهنده «مفهوم شیک پوش متناسب با اخلاق معلمی» از «مقوله آراستگی ظاهری» معلم شماره 6 عنوان داشت «از آنجایی که معلم الگو است پس سبک زندگی معلم نیز متناسب با شان و منزلت یک معلم فرهیخته و باکمال باشد و از شلختگی و ظاهری بدوراز شان معلمان دوری کند». در یکی از کدهای تشکیل دهنده «ارتقا شعلی» از «مقوله اقدام برای رشد شخصی» معلم شماره 9 «آنچه که در مسیر ارتقاء معلم شایسته لازم است معلومات شعلی و اطلاعات تخصصی مرتبط با شغل است که معلم با رفتارهای هدفمند خود را مورد تقویت قرار می‌دهد»

❖ **مفاهیم تشکیل دهنده شرایط زمینه ای شامل:** توانایی جلب اعتماد دانش‌آموزان و اولیا، سعه صدر، رازداری و صداقت و امانتداری، نفوذ در فراگیر، نوع دوستی، توجه به تفاوت‌های فردی فرهنگی، وظیفه شناسی، اعتماد به نفس و ویژگی‌های شخصیتی شناسایی گردید، که در قالب 52 مفهوم مستخرج از مصاحبه در جدول شماره 4 نمایش داده شده است.

جدول شماره 4: مقوله های زمینه ای (بستر) درک‌گذاری محوری

نام مقوله	نام مفهوم	نام زیر مقوله	نام مفهوم
اعتماد به نفس و قاطعیت	1	توانایی جلب اعتماد دانش آموزان و اولیا	اعتماد به نفس معلم در ارائه مطالب
	2		اعتماد به نفس معلم در انتقال مفاهیم
	3		قاطعیت معلم در کلاس درس است
	4		ویژگی ها، توانایی ها و قابلیت های
نفوذ در فراگیر	1		توجه به ابتکارات فردی و ایجاد انگیزه

ایجاد محیطی مثبت و غنی	6		داشتن ذهنی باز	2	
حل مشکلات یادگیری دانش آموزان	7		توجه و ایجاد جاذبه در رفتار معلم	3	
توجه به نیازهای شناختی، عاطفی و اجتماعی	8		احترام به نیازها و علایق دانش آموزان	4	
حمایت از یادگیری دانش آموزان با کمک اولیا	9		نتیجه گیری منطقی	5	
داشتن برنامه برای بررسی افت تحصیلی	10		توانایی ایجاد وحدت و همدلی	6	
ارزیابی سطح یادگیری با مشارکت والدین	11		در نظر گرفتن تفاوت دانش آموز	1	
مهارت بین فردی و پذیرش ارزش ها	1	نوع دوستی	استفاده از فناوری های نوین	2	رازداری، صداقت و امانتداری
آموزش احترام متقابل	2		بهره گیری از راهبردهای متنوع	3	
رعایت اصول عدالت اجتماعی	3		داشتن طرح درس	4	
شناسایی و توانایی تفکیک اخلاق	4		شیوه های تدریس پویا	5	
داشتن مهارت ارتباطی و نوع دوستی	5		مسلط به رشته تخصصی	6	
آموزش اخلاق و نگرش های اخلاق	6		استقامت و ثبات قدم داشتن در رفتار	1	
درک و شناخت کامل	1	توجه به تفاوت های فرهنگی	تحمل و مدارا داشتن	2	سعه صدر
آگاهی نسبت به ویژگی های شناختی	2		صفات راسخی داشتن	3	
توانایی شناسایی و تأمین نیازهای فردی	3		پرورش تفکر خلاق	1	وظیفه شناسی
شناخت رفتارهای مخرب و آسیب زا	4		تقویت تفکر در دانش آموزان	2	
توجه به محدودیت های فردی	5		آشنایی با وظیفه قانونی خود	3	
ابراز احساسات مثبت در شرایط سخت روحی	6		فراهم آوردن فرصت تامل	4	
سازگاری متناسب با شرایط خاص	7		مثبت اندیش و پرنرزی	1	ویژگی های شخصیتی
شناخت کافی و توجه به تفاوت های فردی در کلاس	8		پذیرفتن مسئولیت کارها	2	
		تلاش برای ارتقا دانش آموزان	3		
		داشتن روحیه بالا در تدریس	4		

بصورت نمونه در مفهوم «اعتماد به نفس معلم در انتقال مفاهیم» از مقوله «اعتماد به نفس و قاطعیت داشتن» به صورت مصداقی معلم شماره 9 چنین گفت «درواقع می توان گفت که اعتماد به نفس از محیط ناشی می شود، اگر معلم دانش آموزان را مورد حمایت عاطفی و روانی و تقویت رفتار مثبت قرار دهد می تواند اعتماد به نفس را در او افزایش دهد» همچنین «رابطه حسنه و تعامل سالم با آنها و توجه به نیازهای آنها موجب افزایش اعتماد به نفس می شود». در یکی از کدهای مفهوم «برقراری ارتباط مستمر با اولیا و دانش آموزان» از مقوله «توانایی جلب اعتماد دانش آموزان و اولیاء به مسائل آموزشی» معلم شماره 7 گفت «از مهمترین نکات یک معلم شایسته داشتن رابطه با اولیا است که ضمن تعامل باید بطور مستمر با آنها در ارتباط باشد و مسائل فرندانشان را با آنها در میان بگذارند و از آنها در مورد موقعیت دانش آموز، توانایی و احیاناً مشکلاتش اطلاع رسانی کند» از مفهوم «آگاهی نسبت به ویژگی های شناختی» نکات ارزنده مصاحبه شوندگان مربوط به «توجه به تفاوت های فردی و فرهنگی» معلم شماره 1 بیان فرمودند «یک معلم شایسته با آشنایی از شیوه های مختلف متناسب با تفاوت های فردی در دانش آموزان شامل: استعداد، خلق و خوی، توانایی ها که حاصل ارتباط عاطفی و شناختی از دانش آموزان می باشد، می تواند با ایجاد روابط صمیمانه با دانش آموزان و اصل روانشناختی گام های موثری در برقراری رابطه ای سالم و سازنده داشته باشد».

❖ **مفاهیم تشکیل دهنده شرایط مداخله گر شامل:** آشنایی با فرهنگ، انعطاف پذیری، کارآمدی، آشنایی با روان شناسی تربیتی، آشنایی با نظریه های یادگیری، آشنایی با رسالت و ماموریت ها و چالش های حاکم بر آموزش و پرورش، آشنایی با قوانین و مقررات اداری، مهارت کار با رایانه و سایر تجهیزات فناوری و آموزشی، الگو و فنون و روش تدریس شناسایی گردید، که در قالب 52 مفهوم مستخرج از مصاحبه در جدول شماره 5 نمایش داده شده است.

جدول شماره 5 مقوله های مداخله‌گر در گذاری محوری

نام مفهوم		نام زیر مقوله	نام مفهوم	نام زیر مقوله
شناخت کافی از شرایط روحی و روانی	1	آشنایی با روان شناسی تربیتی	1	آشنایی با فرهنگ
	2		2	
	3		3	
	4		4	
آشنایی با تئوری ها و نظریه های یادگیری	1	آشنایی با نظریه های یادگیری	5	1
	2		6	
	3		1	
دانش و مهارت ایجاد انگیزه و علاقه حضور در دوره های آموزشی	4	آشنایی با رسالت ها، ماموریت ها و چالش های حاکم بر آموزش و پرورش	2	2
	1		3	
	2		4	
	3		5	
	4		6	
آشنایی با رسالت های حاکم بر آ.پ. آشنایی با وظایف و ماموریت های درک چالش های آموزش و پرورش	1	مهارت های کار با یارانه وسایر تجهیزات و فناوری های آموزشی	3	3
	2		4	
	3		5	
	4		6	
نظم پذیری و پایبندی به قوانین سازمان حذف قوانین و مقررات زائد	5	مهارت های کار با یارانه وسایر تجهیزات و فناوری های آموزشی	1	4
	1		2	
	2		3	
استفاده از اینترنت، ویدئو پروژکتور در آموزش مهارت استفاده از فناوری ، ارتباطی و اطلاعاتی	1	الگوه ها و فنون و روش تدریس	4	1
	2		3	
	3		4	
	4		5	
توجه به تفاوت دانش آموز در آموزش استفاده از فناوری های نوین بهره گیری از راهبردهای متنوع تدریس داشتن طرح درس و برنامه های آموزشی شیوه های تدریس پویا مسلط به مباحث تدریسی رشته تخصصی مشارکت دانش آموزان در تدریس استفاده از نرم افزارهای کاربردی ارزیابی دستورالعمل های متناسب استفاده از پیش آزمون در دوره های آموزشی	1	الگوه ها و فنون و روش تدریس	6	2
	2		7	
	3		1	
	4		2	
	5		3	
	6		4	
	7		5	
	8		6	
	9			
	10			

بصورت مصداقی در خصوص مفهوم «آشنایی با مسائل تربیتی و دانش‌ساختی» از مقوله «آشنایی با روان‌شناسی تربیتی» معلم شماره 1 بیان داشتند که «در سطوح یادگیری با توجه در حیطه های عاطفی - حرکتی طبقه بندی بلوم، یک معلم باید آشنا با حیطه ها راداشته باشد، تا بتواند در دانش‌آموزان احساس خودکفایی، خودباوری و خود انگیزی ایجاد کند و از سرزنش کردن دانش‌آموزان پرهیز کنیم» به عنوان نمونه از مفهوم «ایجاد انگیزه و شور و شوق» از مقوله «انعطاف پذیری» معلم شماره 10 در مصاحبه عنوان داشت «یک معلم با انعطاف پذیری برای تبیین و تفهیم هر چه بهتر امر تدریس، از مثال‌های ساده آشنا و دلچسب که موجب افزایش انگیزه و شور و شوق در دانش‌آموزان را فراهم می‌آورد، استفاده می‌کند» بصورت مصداقی از مفهوم «آشنایی با خرده فرهنگ‌های مختلف» از مقوله «آشنایی با فرهنگ» مصاحبه شوند معلم شماره 5 در خصوص توجه نسبت به موضوع فرهنگ بیان داشت «آنچه که همه ما معمولاً در حیطه معلمی با آن برخورد داشتیم موضوع فرهنگ می‌باشد که همواره در مدارس مد نظر معلمان قرار می‌گیرد. فرهنگ‌های بومی هر منطقه به عنوان کلید واژه تمام مسائل می‌تواند زمینه‌ای برای کمک و یاری معلم در برقراری ارتباط و انتقال مفاهیم، تشویق و تنبیه بسیار تاثیرگذار است».

❖ **مفاهیم تشکیل دهنده شرایط راهبردی شامل:** مهارت‌های مدیریتی، مهارت‌های مشاوره‌ای، مهارت گوش دادن موثر، مهارت روابط انسانی، مهارت سنجش و اندازه‌گیری، مهارت مدیریت کلاس و حل بحران، مهارت تهییج هوشی به عنوان مقوله‌های شناسایی شده که بعد از پالایش تعداد 42 مفهوم به شرح جدول شماره 6 نمایش داده شده است.

جدول شماره 6 مقوله های راهبردی در کدگذاری محوری

نام مقوله	نام مفهوم	نام مقوله	نام مفهوم
مهارت گوش دادن موثر	1	مهارت روابط انسانی	استفاده از مهارت های هفت گانه ارتباطی
	2		به رسمیت شناختن ابتکارات فردی
	3		تأیید فکر و همدلی با دانش آموزان
	4		استفاده از روش های کلامی و غیر کلامی
	5		توجه به باورهای مفید دانش آموزان
	6		مشارکت جویی از دانش آموزان
مهارت مدیریتی	7	آشنایی با تهییج هوشی	تمایل به ترویج نگرش ها و فعالیت های
	8		تمایل به انجام کارهای تیمی، همکاری
	1		برخورداری از دانش مدیریتی
	2		برنامه ریزی و طراحی کلاسیک
مهارت سنجش و اندازه گیری و ارزشیابی	3	مهارت مشاوره ای	ساماندهی ، اجرا، نظارت برای کلاس، زمان
	4		قدرت رهبری و اداره کلاس
	5		قدرت انتقال و تفهیم مطالب درسی
	1		دانش و مهارت طراحی و تحلیل
مهارت سنجش و اندازه گیری و ارزشیابی	2	مهارت مدیریت کلاس و حل بحران	ارزیابی های تشخیصی، تکوینی و پایانی
	3		نظارت بر یادگیری فردی
	4		استفاده از روش های سیستماتیک ارزیابی
	5		توجه به انواع استراتژی های یادگیری
	1		ارائه طرح درس و نحوه ارزشیابی
	2		قدرت رهبری و اداره کلاس
	3		قدرت بیان و تسلط بر مطلب درسی
	4		داشتن نظم و حضور به موقع در کلاس

اداره و هدایت دانش آموزان و گروه ها	5	تاکید بر خودارزیابی دانش آموزان	6
قدرت انتقال و تفهیم مطالب درسی	6	ارتباط با خانواده برای ارائه گزارش	7
استفاده از مشارک فعال و ایجاد انگیزه	7	توجه به سنجش عملکردی	8

بصورت نمونه از مفهوم «قدرت انتقال و تفهیم مطالب درسی» از مقوله «مهارت مدیریتی» معلم شماره 9 چنین عنوان داشت «یک معلم شایسته در نحوه تدریس ابتدا نیاز به تمهیدات آغازین جهت ارائه به کلاس را دارد، یعنی او باید شرایطی را فراهم نمایند که کلاسی شاداب و متنوع و فعال و پویا داشته باشد و این محیط و فضای کلاس بایستی در راستای کنجکاوی دانش آموزان در جهت یادگیری مطالب مورد توجه قرار گیرد» همچنین از مفهوم «آشنایی با فنون مشاوره ای» از مقوله «مهارت مشاوره ای» بصورت مصداقی معلم شماره 8 عنوان داشتند که «اگر ما می خواهیم هم رفتار مناسب و هم جو روانی عاطفی مناسبی در کلاس درس داشته باشیم باید از روانشناسی شخصیت و مشاوره ای اطلاعات کافی داشته باشیم تا ضمن درک تفاوت های فردی بتوانیم کلاس را مدیریت کرده و آموزش لازم را برای همه دانش آموزان داشته باشیم» همچنین در باب مفهوم «توجه به ویژگی های عاطفی» از مقوله «مهارت روابط انسانی» بصورت نمونه معلم شماره 4 عرض داشت «معلمی در امر تدریس موفق است که بتواند هم یک جو عاطفی در کلاس ایجاد کند و هم رابطه صمیمانه ای با دانش آموزان داشته باشد، برخورد مناسب و تعاملی بر پایه دوستانه با دانش آموزان و ارتباط صمیمانه، وسعه صدر با آن را می تواند باعث پیشرفت و موفقیت بیشتر دانش آموزان در یادگیری مفاهیم باشد و انتقال اطلاعات و یافته های علمی به دانش آموزان آسان تر است»

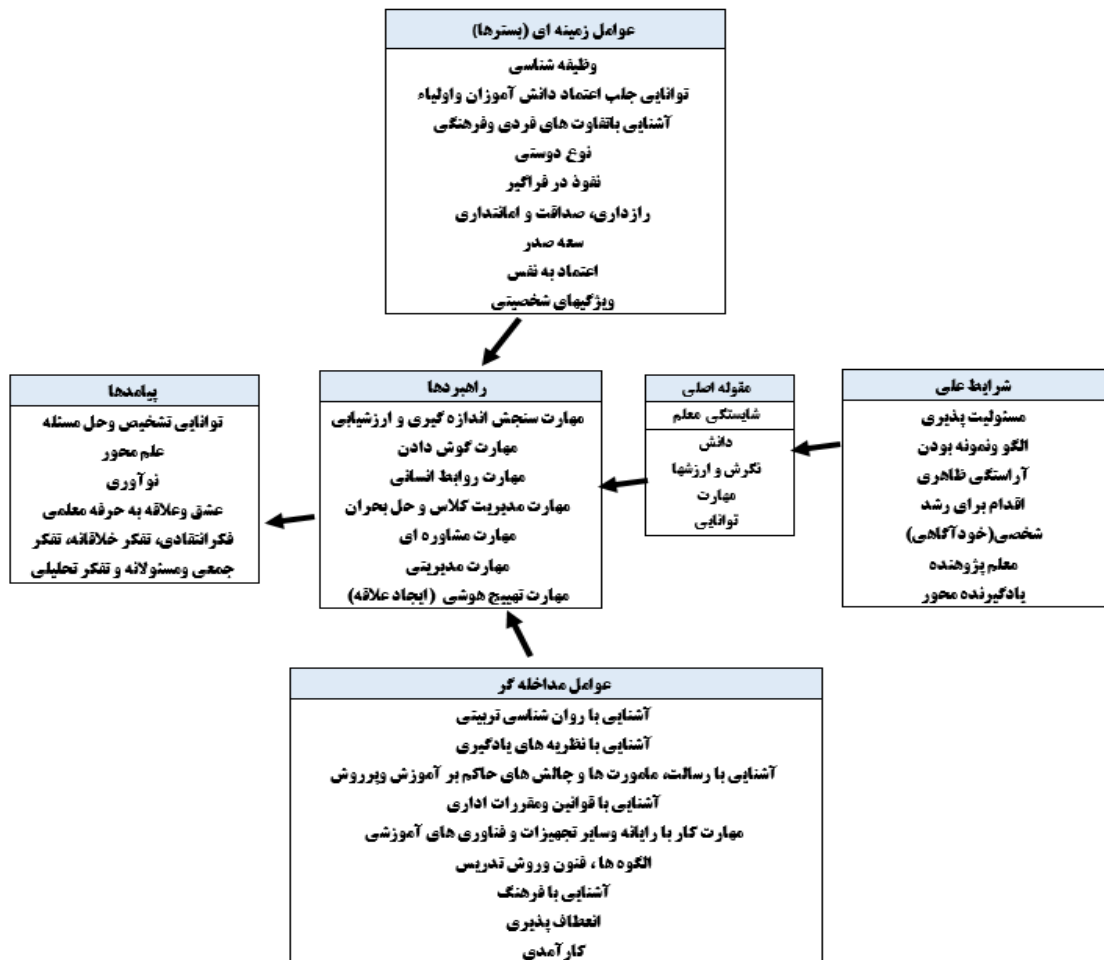
❖ **مفاهیم تشکیل دهنده شرایط پیامدی شامل:** عشق و علاقه به حرفه معلمی، فکر انتقادی، خلاقانه، جمعی و مسئولانه و تحلیلی، علم محور، نوآوری، توانایی تشخیص و حل مسئله به عنوان مقوله های پیامدی شناسایی شد که بعد از پالایش تعداد 32 مفهوم به شرح جدول شماره 7 نمایش داده شده است.

جدول شماره 7 مقوله های پیامدها در کدگذاری محوری

نام زیر مقوله	نام مفهوم	نام زیر مقوله	نام مفهوم	
فکر انتقادی، تفکر خلاقانه، تفکر جمعی و مسئولانه، تفکر تحلیلی	1 معلم باید تفکری انتقادی داشته باشد	توانایی تشخیص و حل مسئله	1 آموزش راهبردهای حل مسئله	
	2 معلم باید تفکر خلاقانه داشته باشد		2 تدریس بر اساس مسئله محوری	
	3 معلم در خود باید تفکر جمعی داشته باشد		3 ارائه فعالیت های مسئله محور	
	4 معلم باید تفکر مسئولانه داشته باشد		4 پرورش تفکر خلاق دانش آموزان	
	5 معلم باید تحلیل درست از شرایط داشته باشد		5 فراهم آوردن فرصت تامل	
نوآوری	6 معلم باید دارای تفکری تحلیلی داشته باشد	عشق و علاقه به حرفه معلمی	6 استفاده از روش های تدریس فعال	
	1 توانایی ایجاد تغییر در فراگیر		7 تقویت مهارت حل مسئله و تصمیم گیری	
	2 نوآوری و به روز بودن در ارائه مطالب		8 گسترش فرصت های آموزشی	
	3 تقویت روحیه تاثیرپذیری از ارائه مباحث		9 توانایی های تشخیصی و فکری	
	4 داشتن مهارت های مفهومی		10 توانایی تحلیل فردی معلم بخودش	
5 داشتن روحیه خودباوری	11 توانایی حل مسئله است			
علم محور	6 ترویج فرهنگ پیشرفت، همکاری، نوآوری		عشق و علاقه به حرفه معلمی	1 خلاقیت و نوآوری در کشف ایده های
	1 داشتن بینش علمی در بالاترین سطح			2 داشتن شور و اشتیاق شغلی
	2 تسلط کافی بر رشته تخصصی			3 یک معلم باید شغلش را قبول داشته باشد
	3 تدریس بر اساس مسئله محوری			
4 استفاده از روش های تدریس فعال				

		دارای نگرش مثبت به مسایل جدید	5
		آموزش راهبردی	6

به صورت نمونه در یکی از کدهای تشکیل دهنده مفهوم «نوآوری» و به روز بودن در ارائه مطالب» از مقوله «نوآوری» معلم شماره 3 عنوان داشت «معلم امروز باید مدام در تلاش برای به روز کردن اطلاعات خود باشد باید کتاب‌هایی را که ممکن است دانش آموزان در رابطه با پیشرفت درسی بخوانند را تهیه کرده و قبل از آن‌ها مطالعه کند تا بتواند جوابگوی سوالات آن‌ها بود و اعتماد دانش آموزان را جلب کند» همچنین یکی دیگر از کدهای تشکیل دهنده مفهوم «استفاده از روش های تدریس فعال» از مقوله «علم محور» معلم شماره 4 عنوان داشت «در چرخه تدریس، یک معلم شایسته از شیوه‌های تدریس فعال استفاده می‌کند که براساس آن دانش آموزان به جای منفعل بودن فعال هستند».

شکل 1 الگوی نهایی شایستگی معلمان

بحث و نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش، ارائه شاخص هایی برای شناسایی معلمان متوسطه در اول شهر کرج در سال 1400 بود. حیطه های اصلی شایستگی های معلمان ویژگی ها و صفاتی هستند که معلمان باید از آنها برخوردار باشند. برخی از این ویژگی ها، با ویژگی های شناسایی یا معرفی شده در مطالعات داخلی و خارجی مشترک و بعضی متفاوت اند، درانتشارات وزارت آموزش و پرورش کانادا- ایالت آلبرتا از سوی مؤسسه آموزشی (New Zealand and Falkton 2009) صالحیت ها و شایستگی های معلمان را به عنوان مفاهیمی «یکپارچه»، «کل نگرانه» و «پیچیده» تعریف کرده است. که در برگزیده دانش، مهارت ها، نگرش ها و ارزش های مورد نیاز برای پاسخگویی به مطالبات یک وظیفه یا تکلیف اند. لیکن در این مطالعه، به دلیل محدودیت هایی که بر پژوهشی حاکم است، صرفاً بر شایستگی های ویژه ای که معطوف به شناسایی شایستگی معلمان هستند، تمرکز شده است. از این رو پس از شناسایی مفاهیم، مقوله ها به صورت نظامند به یکدیگر مرتبط و با تجزیه و تحلیل مصاحبه ها، 359 کد اولیه در قالب 36 مقوله و 220 مفهوم با استفاده از روش روایی پاسخگو گردآوری

شد. یافته‌های کلی این پژوهش حاکی از این بود که عوامل تبیین‌کننده شایستگی معلمان در مدل پارادایمی ارائه شده شامل: شرایط علی، شرایط بستر ساز، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها به‌عنوان مراتب شایستگی معلمان شناسایی شد.

در تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها در شرایط علی، مشاهده شد که در پژوهش‌های قبلی به‌صورت مصداقی مولفه مسئولیت‌پذیری در پژوهش (Abdullahi et al. 2013) همچنین مهارت‌های تدریس، ارتقاء شغل و دانش‌اندوزی (Vahidi et al. 2016, Alizadeh 2017) اشاره شد. از این‌رو در این پژوهش علاوه بر مولفه‌های مورد تأکید در پژوهش‌های گذشته 6 مولفه‌های «مسئولیت‌پذیری، الگو و نمونه بودن، آراستگی ظاهری، اقدام برای رشد شخصی، معلم پژوهشگر، یادگیرنده محور» که متناسب با بافت و شرایط نظام آموزشی جامعه است شناسایی شد. که ذیل آنها 43 مفهوم قرار دارد که با مفاهیم پژوهش‌های گذشته همخوانی داشتند. از همین رو معلم شماره 3 و 10 بیان داشتند که «آنچه در فرایند تعلیم و تربیت به دانش‌آموزان منتقل می‌شود، تنها معلومات نیست بلکه تمام صفات، خلیات و رفتارهای اوست»، «معلم شایسته در قبال کارش مسئولیت‌پذیر باشد و مسئولیت ارائه مطالب را به دانش‌آموزان داشته باشد و از اخلاق حرفه‌ای در جهت پاسخگو بودن در مقابل اولیا و دانش‌آموز برخوردار باشد». می‌توان گفت موارد شناسایی شده در پژوهش حاضر با پژوهش‌های صورت گرفته به‌طور مستقیم و غیرمستقیم ارتباط دارد.

در تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌های صورت پذیرفته از عوامل زمینه‌ای یک معلم شایسته باید دارای ویژگی‌های منحصربه‌فردی باشد تا بتواند در دانش‌آموزان تأثیر مثبت بگذارد. از این‌رو در پژوهش‌های قبلی به مولفه‌های همچون علاقه به دانش‌آموزان، تعهد معلمان نسبت به وظایفشان، صبوری و غیره (Samadi 2013, Australian Institute 2017, Liakopoulou 2011) اشاره شده بود که در ذیل شایستگی‌های معلمان موضوعیت پیدا می‌کند. در این پژوهش علاوه بر مولفه‌های مورد تأکید در پژوهش‌های گذشته 9 مولفه «وظیفه‌شناسی، توانایی جلب اعتماد دانش‌آموزان و اولیاء، آشنایی با تفاوت‌های فردی و فرهنگی، نوع دوستی، نفوذ در فراگیر، آرا‌داری، صداقت و امانتداری، سعه صدر، اعتماد به نفس و ویژگی‌های شخصیتی» که متناسب با بافت و شرایط نظام آموزشی جامعه است شناسایی شد. که ذیل آنها 52 مفهوم قرار گرفته است. از میان مفاهیم مشترک در این پژوهش یعنی نفوذ در فراگیر در متن مصاحبه معلم شماره 7 و 1 «از مهمترین نکات یک معلم شایسته داشتن رابطه با اولیا در ارتباط با مسائل فرزندانشان از جمله موقعیت دانش‌آموز، توانایی و احیانا مشکلاتش»، «یک معلم شایسته با آشنایی از شیوه‌های مختلف متناسب با تفاوت‌های فردی در دانش‌آموزان شامل: استعداد، خلق و خوی، توانایی‌ها که حاصل ارتباط عاطفی و شناختی می‌باشد، می‌تواند گام موثری در برقراری رابطه‌ها داشته باشد». همان‌طور که ملاحظه می‌شود تعهد حرفه‌ای بیشتر بر رابطه معلم با خود تأکید دارد، اما رابطه معلم با دانش‌آموزان را هم در برمی‌گیرد.

در تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌های صورت پذیرفته شرایط مداخله‌گر در پژوهش‌های قبلی به مولفه‌های همچون داشتن روحیه مثبت‌اندیشی، روحیه انعطاف‌پذیری و تعامل (Najd Kohestani et al. 2017) اشاره شده بود. در این پژوهش علاوه بر مولفه‌های مورد تأکید در پژوهش‌های گذشته 9 مولفه «آشنایی با روان‌شناسی تربیتی، آشنایی با نظریه‌های یادگیری، آشنایی با رسالت، ماموریت‌ها و چالش‌های حاکم بر آموزش و پرورش، آشنایی با قوانین و مقررات اداری، مهارت کار با رایانه و سایر تجهیزات و فناوری‌های آموزشی، الگو، فنون و روش تدریس، آشنایی با فرهنگ، انعطاف‌پذیری و شور و شوق» که متناسب با بافت و شرایط نظام آموزشی جامعه است شناسایی شد. که ذیل آنها 52 مفهوم گردآوری شد. در متن مصاحبه معلم شماره 10 بیان داشتند «یک معلم با انعطاف‌پذیری برای تبیین و تفهیم هرچه بهتر امر تدریس، از مطالب ساده آشنا و دلچسب که موجب افزایش انگیزه و شور و شوق در دانش‌آموزان را فراهم می‌آورد، استفاده می‌کند» که نشان دهنده انطباق با مولفه‌های اشاره شده در مطالعات نجدکوهستانی و همکاران دارد.

با توجه به تحلیل‌های صورت گرفته در شرایط راهبردی در پژوهش‌های قبلی به مولفه‌های مهارت مدیریت و کنترل (Shulman 2015) سنجش و ارزیابی (Ontario College of Teachers 2016) ساماندهی کلاس درس (Jamali Zavarei et al. 2017) ایجاد انگیزه و نگه داشتن توجه (Abolmaali 2012, Taghipour et al. 2017) اشاره شده است. در این پژوهش علاوه بر مولفه‌های مورد تأکید در پژوهش‌های گذشته 7 مولفه‌های «مهارت‌های مدیریتی، مهارت‌های مشاوره‌ای، مهارت‌های گوش دادن موثر، مهارت روابط انسانی، مهارت سنجش و اندازه‌گیری، مهارت مدیریت کلاس و حل بحران، مهارت تهیه هوشی» که متناسب با بافت و شرایط نظام آموزشی جامعه است شناسایی شد. که ذیل آن 42 مفهوم گردآوری شد. در متن مصاحبه معلم شماره 4 «معلمی در امر تدریس موفق است که بتواند هم یک جو عاطفی در کلاس ایجاد کند و هم رابطه صمیمانه‌ای با دانش‌آموزان داشته باشد، برخورد مناسب و تعاملی برپایه دوستانه با دانش‌آموزان و ارتباط صمیمانه، وسعه صدر با آن را می‌تواند باعث پیشرفت و موفقیت بیشتر دانش‌آموزان در یادگیری مفاهیم باشد و انتقال اطلاعات و یافته‌های علمی به دانش‌آموزان آسان‌تر است» از این‌رو در اظهارات مصاحبه‌شوندگان مفاهیم دانش و مهارت تحلیل، استفاده از مهارت‌های، قدرت بیان و نحوه‌ی ارزشیابی و استفاده از مشارکت فعال با تأکید بر خود ارزیابی مطرح شده بود، که نشان از همخوانی با مطالعات بالا را دارد، تردیدی نیست که برخورداری

از انواع دانش که در ذیل شرایط راهبردی قرار می‌گیرند، برای برخی دیگر از شایستگی‌های تعیین شده هم، ضرورت دارند. به این ترتیب، لزوم برخورداری از مهارت‌های مختلف برای به‌کارگیری روش‌های مختلف کسب دانش مربوط به سنجش و ارزشیابی و دانش‌آموز به منظور شکل‌گیری و تحقق بخشیدن به شایستگی‌های معلمان تردیدناپذیر است.

با توجه به تحلیل‌های صورت گرفته شرایط پیامدی در پژوهش قبلی (Faulkner and Leitham 2016) و (Hosseinzadeh 2015) به مولفه‌هایی همچون نوآوری، توانایی و تجارب اشاره شده است. در این پژوهش علاوه بر مولفه‌های مورد تأکید در پژوهش‌های گذشته 5 مولفه‌های شامل «عشق و علاقه به حرفه معلمی، فکر انتقادی، خلاقانه، جمعی و مسئولانه و تحلیلی، علم محور، نوآوری، توانایی تشخیص و حل مسئله» که متناسب با بافت و شرایط نظام آموزشی جامعه ما است شناسایی شد. که ذیل آنها 32 مفهوم گردآوری شد. از اینرو در متن مصاحبه‌ها نیز مفاهیمی مانند آموزش راهبردی حل مسئله، خلاقیت و کشف ایده، داشتن شور و اشتیاق، داشتن بینش علمی و غیره در ذیل این الگو قرار گرفته است، معلم شماره 3 عنوان داشت «معلم باید مدام در تلاش برای به روز کردن اطلاعات خود باشد، باید کتاب‌هایی را که ممکن است دانش‌آموزان در رابطه با پیشرفت درسی بخوانند را تهیه کرده و قبل از آن‌ها مطالعه کند تا بتواند جوابگوی سوالات آن‌ها بوده و اعتماد دانش‌آموزان را جلب کند» بدیهی است که پیاده‌سازی شایستگی‌ها و مؤلفه‌های تعیین شده در شرایط پیامدی منوط به اندیشه و عمل است و با حفظ همه شرایط موجود امکان‌پذیر می‌شود.

از اینرو با توجه به نتایج این مطالعه انتظار می‌رود در برنامه‌های ارتقای شایستگی معلمان به نقش عوامل مختلف شایستگی توجه شود که به طور مستقیم و غیرمستقیم بر کیفیت شایسته سالاری معلمان تأثیر می‌گذارد. همچنین، با توجه به اینکه این پژوهش نقش راهبردهای مقابله‌ای موثر در برخورد با مشکلات آموزشی و فقدان بعضی از کمبودهای سخت افزاری و نرم افزاری توصیه می‌شود متخصصان و خبرگان این حوزه ضرورت برخورداری معلمان از شایستگی‌های مورد اشاره را پشتیبانی کنند

پیشنهاد‌های کاربردی پژوهش

- با توجه به اینکه شایستگی‌ها و مؤلفه‌های تعیین شده، در این مرحله به صورت نظری و با مراجعه به نظرات و دیدگاه‌های خبرگان و متخصصان اعتباربخشی شده‌اند، پیشنهاد می‌شود که اعتباربخشی عملی و میدانی شایستگی‌ها و مؤلفه‌ها با مراجعه به نظرات و دیدگاه‌های گروه‌هایی متنوع‌تر و گسترده‌تر از مسئولان ارشد نظام آموزش و پرورش صورت گیرد.
- پیشنهاد پژوهشی دیگر این است که وجوه تفاوت و تشابه میان شایستگی‌های معلمی در کشور ما با دیگر کشورها مقایسه و آشکار شود که از مجموع شایستگی‌ها، کدام یک در همه کشورها جنبه عام و مشترک دارد و کدام دسته ویژگی‌ها، مورد توجه نظام تربیت معلم کشور ما هستند
- پیشنهاد می‌شود که در زمینه تعیین شایستگی‌های حرفه‌ای ویژه‌ای که به تناسب موضوع تدریس و دوره تحصیلی برای معلمان مربوطه لازم است، پژوهش‌هایی انجام شود.

نتیجه‌گیری

- در این راستا بیشتر مصاحبه‌شوندگان بر توانایی‌ها، مهارت‌ها و ارزش‌ها به عنوان مفهوم و مقوله اصلی شناسایی معلمان تأکید داشتند. گروهی که دارای سابقه کمتر و جوانتر بودند، شایستگی را شناسایی محورهای کارآمدی، ایجاد شور و شوق، روابطه دوستانه، روحیه خود باوری، روابط انسانی، آراستگی ظاهری، آشنایی با روانشناسی تربیتی و معلمان با سابقه بالاتر بر بعد شناختی و ادراک‌ها یعنی فکر انتقادی، تفکر خلاقانه، تفکر جمعی و مسئولانه، تفکر تحلیلی، علم محور و توانایی تشخیص تأکید داشتند، برخی دیگر نیز ترکیب هر دو بعد را معادل شایستگی در نظر می‌گرفتند. علیرغم اینکه در این پژوهش، پژوهشگر برای بررسی صحت یافته‌ها از روش روایی پاسخگو استفاده کرده اما ممکن است ذهنیت پژوهشگر در فرآیند تحلیل وارد شده باشد. از این رو شایستگی‌های معلم را نمی‌توان تجزیه واز یکدیگر منفک در نظر گرفت، چرا که بهره‌گیری سنجیده و آگاهانه از الگوی شایستگی معلمان و بهره‌برداری صحیح از توانمندی‌های معلم که مرکب از مؤلفه‌های سازنده‌اند به مثابه راهنمای عمل هم برای طراحی و هم برای برنامه‌ریزی در نظام سنجش صلاحیت‌ها و به تبع آن، نظام رتبه‌بندی معلمان بهره‌گرفته شود.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: مریم اسفندیارپور، علی حسین‌زاده گنابادی، عبدالصالح زر؛ روش‌شناسی و تحلیل داده‌ها: مریم اسفندیارپور، علی حسین‌زاده گنابادی، فاطمه فرخایی؛ نظارت و نگارش نهایی: عبدالصالح زر.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Abul Maali, Kh. (2012) *Qualitative research: from theory to practice* 1401. Tehran. [in persian]
- Abdollahi Bijan, Dadjovi Tavakoli Atieh and Yousliani Gholamali, (Spring 2013) Identification and Validation of Professional Competencies of Effective Teachers, *Educational Innovations Quarterly*, 13th year, No. 03, pp. 82-88 [in persian].
- Australian Institute for Teaching and School Leadership (AITSL). (2011). *Australian Professional Standards for Teachers*.
- Bazargan, Abbas (2014) *An introduction to qualitative and mixed research methods; Common approaches in behavioral sciences*, Tehran: Didar, 35. [in persian]
- Dibai Saber Mohsen, Abbasi Efat, Fathi and Korosh Vesfaei Mohad Saeed (Autumn and Winter 2015) Explaining the components of teachers' professional competences and analyzing it in high-quality documents of education and training", *Bi-Quarterly Journal of Education and Learning Research*, Volume 18, Number 2 pp. 10-11. [in persian]
- Khenifar, Hossein (2013) "Income of standardization of human resources in education", *Journal of Psychology and Educational Sciences*, year 34, number 2, pp. 153-174. [in persian].
- King, J. A. & Alkin, M. C. (2018). *The Centrality of Use: Theories of Evaluation Use and Influence and Thoughts on the First 50 Years of Use Research*. *American Journal of Evaluation*, 40 (3), 431 – 458. Materu, P. N.
- Liakopoulou, M. (2011). The professional competence of teachers: Which qualities, attitudes, skills and knowledge contribute to a teacher's effectiveness. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(21), 66-78.
- Ontario College of Teachers. (2016). *Professional Standards*. Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Rezait, Gholamhossein, 1390, model of competence of presidents of state universities in Iran, supervisor: Dr. Mohammad Yemeni Dozi Sorkhabi, Shahid Beheshti University, Master's Thesis. [in persian].
- Samadi, Masouma. (2013) Investigating the level of competence and strategies for improving the professional-specialized competence of teachers of different fields of study in high school in the teaching-learning process. Research project report, Institute of Education Studies. [in persian]
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Strauss, Anselm and Juliet Corbin (1385) *Grounded Theory*, translated by Beyuk Mohammadi, Tehran: Research Institute of Human Sciences and Cultural Studies.